

EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

UNIONENS HÖGA
REPRESENTANT FÖR
UTRIKES FRÅGOR OCH
SÄKERHETSPOLITIK

Bryssel den 22.7.2020
JOIN(2020) 13 final

GEMENSAM RAPPORT TILL EUROPAPARLAMENTET OCH RÅDET

**DEN SÄRSKILDA ADMINISTRATIVA REGIONEN HONGKONG:
ÅRSRAPPORT 2019**

GEMENSAM RAPPORT TILL EUROPAPARLAMENTET OCH RÅDET

DEN SÄRSKILDA ADMINISTRATIVA REGIONEN HONGKONG:

ÅRSRAPPORT 2019

Sammanfattning

Sedan Hongkong överlämnades till Kina 1997 har Europeiska unionen och dess medlemsstater noggrant följt den politiska och ekonomiska utvecklingen i den särskilda administrativa regionen Hongkong (Hongkong SAR, nedan kallad *Hongkong*). EU vidmakthåller fortsatt sin politik för ett enat Kina och stöder principen ”ett land, två system” och dess tillämpning. I enlighet med det åtagande som gjordes till Europaparlamentet 1997 sammanställer kommissionen varje år en rapport om utvecklingen i Hongkong. Denna 22:a rapport beskriver utvecklingen under 2019.

År 2019 var ett exceptionellt utmanande år för Hongkong. Regionen upplevde en situation av ihållande oroligheter som till en början utlöstes av förslag om att ändra utlämningslagen, som genomgick första behandlingen i det lagstiftande rådet den 3 april 2019. Under det andra halvåret skedde stora demonstrationer, protester och våldsamheter i samband med dessa, belägringar av universitet, vandalism och störningar av transportnät, flygplatsen och andra aspekter av det vardagliga livet. Demonstranterna ställde fem krav på Hongkongs regering. Orsakerna till oroligheterna var av både politisk och socioekonomisk karaktär. Regeringen svarade genom att dra tillbaka lagförslaget om utlämning, återopade undantagsbefogenheter för första gången sedan 1967 för att införa en lag om maskeringsförbud och hade viss begränsad kontakt med proteströrelsen genom dialog. Anklagelser om polisövergrepp låg till grund för demonstranternas krav på en långtgående undersökningskommission. Hongkongs regering vägrade dock att inrätta någon sådan oberoende kommission. Det oberoende rådet för klagomål mot polisen (IPCC) undersöker flera påstådda fall av polisövergrepp och planerade att offentliggöra en preliminär rapport i början av 2020. Man har dock ifrågasatt om rådets befogenheter är tillräckliga.

Det fredliga genomförandet av distriktsrådsvalen i november gav hopp om att våldet skulle trappas ned. Det historiskt höga valdeltagandet på 71,2 % visade hur viktigt det är för invånarna i Hongkong att kunna utöva sina demokratiska rättigheter. Efter valen fortsatte till största del fredliga massprotester och några våldsamma incidenter att äga rum fram till slutet av året.

EU fortsätter att uppmana Hongkong och centralregeringens myndigheter att återuppta arbetet med att reformera valsystemet i enlighet med vad som fastställs i grundlagen och nå en överenskommelse om ett valsystem som är demokratiskt, rättvist, öppet och transparent. Allmän rösträtt skulle ge regeringen i Hongkong ett större stöd från allmänheten och större legitimitet, vilket skulle bidra till arbetet med att nå Hongkongs ekonomiska mål och hantera de socioekonomiska utmaningarna. En övertygande respons krävs på det missnöje som uttryckts genom de pågående protesterna, så att Hongkongs långsiktiga stabilitet kan säkerställas.

Oron har ökat för en urholkning av principen ”ett land, två system” och av Hongkongs självständighet. I allmänhet fortsätter grundläggande friheter att upprätthållas i Hongkong, och rättsstatsprincipen och rättsväsendets oberoende finns kvar som viktiga skyddsåtgärder. Oroande tendenser har dock noterats vad gäller yttrandefriheten, särskilt i samband med de pågående protesterna. Ett beslut i överdomstolen den 18 november om att lagen om

maskeringsförbud inte är författningsenlig föranledde påpekanden från Peking om att Hongkongs domstolar inte kan besluta om Hongkongs lagstiftnings konstitutionalitet och huruvida den är förenlig med grundlagen. Alla åtgärder för att begränsa domstolarnas rättigheter på detta område skulle undergräva den självständighet som tilldelats Hongkong, inklusive rättsväsendets oberoende och rättsstatsprincipen. Systemet för korruptionsbekämpning fortsatte att vara kraftfullt och stabilt.

Ekonomiskt sett var 2019 ett svårt år för Hongkong, med en BNP-minskning på 1,2 % och det första budgetunderskottet på 15 år. Detta berodde främst på externa faktorer som hade visat sig redan i slutet av 2018, dvs. den kinesiska ekonomins avmattning och handelskriget mellan Förenta staterna och Kina, men oroligheterna under det andra halvåret 2019 hade en kritisk inverkan, särskilt på sektorer kopplade till turism. Hongkong har dock stora reserver i offentliga finanser och utländsk valuta som gör det möjligt att hantera dessa utmanande omständigheter, säkerställa valutastabilitet och stödja företag. Finans- och banksektorerna är fortsatt stabila och mycket konkurrenskraftiga, vilket har gjort det möjligt för regionen att förbli världsledande vad gäller börsintroduktion och att undvika panikartad kapitalflykt.

Det europeiska affärslivet i Hongkong har påverkats i olika grad av den ekonomiska situationen och oroligheterna. De flesta europeiska företag har bestämt sig för att vänta och se, men de är djupt oroad över det politiska dödläget, våldet och det extraordinära trycket på näringslivet. Det europeiska näringslivet uppskattar Hongkongs robusta rättssystem, rättsväsendets oberoende, de grundläggande rättigheterna och friheterna och ett företagsklimat fritt från politisk inblandning som centrala faktorer för regionens konkurrenskraft. En urholkning av dessa positiva faktorer skulle ha en negativ inverkan på Hongkongs attraktionskraft och fördelar jämfört med andra affärscentrum.

EU avgav flera uttalanden och förklaringar under året. EU:s talesperson gjorde tre uttalanden, den 12 juni, den 1 juli respektive den 13 augusti. Den höga representanten avgav tre förklaringar på EU:s vägnar, den 17 augusti, den 2 oktober respektive den 18 november. I dessa förklaringar betonades ett antal frågor, bland annat behovet av att

- förkasta våld,
- delta i en inkluderande dialog, med ett påpekande om att EU är villig att stödja de som vill arbeta för att trappa ned konflikten och upprätta en sådan dialog,
- garantera grundläggande friheter, och
- göra en omfattande undersökning av våld, användningen av våld och de grundläggande orsakerna till protesterna.

Europaparlamentet höll en debatt den 18 juli om Hongkong och antog en resolution om situationen där.

Politisk utveckling

År 2019 dominerades av debatten om **lagförslaget om förrymda brottslingar och ömsesidig rättslig hjälp i straffrättsliga frågor (nedan kallat lagförslaget om utlämning)** och de massprotester som utlöstes av förslaget. Hongkongs säkerhetsbyrå lade fram förslaget i februari 2019 i syfte att underlätta utlämning av brottslingar till Kina, Taiwan och andra platser. Avsaknaden av rättslig grund för att utlämna en Hongkongmedborgare som stod anklagad för mord till Taiwan angavs som en motivering till reformen.

Lagförslaget om utlämning kritiserades hårt av juristkåren, näringslivet och det civila samhället. Kritiken grundades huvudsakligen på att det ursprungliga lagförslaget omfattade en lång rad brott, att det saknade bestämmelser om tillräcklig granskning av föreslagna

utlämningar och att rättssystemet i Fastlandskina inte erbjöd tillräckligt skydd av mänskliga rättigheter och ett korrekt rättsförfarande. Till följd av detta omarbetades förslaget av Hongkongs regering, som förkortade förteckningen över brott som kan leda till utlämning från 46 till 37 och förtydligade att brott som kan leda till utlämning måste vara straffbelagda med över tre års fängelse. Allmänhetens motstånd mot förslaget ökade, med stora massmöten och intensiva debatter i det lagstiftande rådet.

Medan motsättningarna i frågan eskalerade begränsade administrationen granskningen av lagförslaget i det lagstiftande rådets kommitté. Införandet av ytterligare skyddsåtgärder i lagförslaget minskade inte allmänhetens motstånd. Enligt organisationen *Civic Human Rights Front* deltog en miljon människor i ett demonstrationståg mot lagförslaget den 9 juni. Den 15 juni meddelade chefsminister Carrie Lam att lagförslaget om utlämning skulle skjutas upp, men inte överges. Ytterligare ett demonstrationståg ägde rum den 16 juni, i vilket två miljoner människor rapporterades delta – den största sådana sammankomsten i Hongkongs historia. Båda demonstrationstågen var fredliga. Efter detta kom det lagstiftande rådets byggnad och andra regeringsbyggnader i fokus för demonstranterna. Den 1 juli tog sig en del av demonstranterna in i det lagstiftande rådets byggnad och orsakade avsevärda skador, varefter byggnaden var stängd i tre månader. Ett ramaskri från allmänheten utlöstes efter en våldsam attack mot passagerare av en grupp maskerade män på en tunnelbanestation i Yuen Long. Attacken skedde efter ett demonstrationståg mot lagförslaget om utlämning och föregicks av varningar om att demonstranterna skulle straffas om de åkte till Yuen Long. Polisen kritiserades hårt för att de inte ingrep för att stoppa attacken tillräckligt snabbt. Denna händelse är för närvarande föremål för en granskning av det oberoende rådet för klagomål mot polisen.

Lagförslaget drogs tillbaka fullständigt och formellt först den 23 oktober. Den delvisa eftergiften i juni räckte inte för att dämpa protesterna, och demonstranterna ställde nu följande fem krav:

1. Ett formellt tillbakadragande av lagförslaget.
2. Inrättande av en oberoende undersökningskommission som ska undersöka frågor som bland annat påstådda fall av polisövergrepp under oroligheterna.
3. Ett slut på myndigheternas användning av ordet ”upplopp” för att syfta på protesterna, då detta är ett brott som är belagt med ett hårt fängelsestraff på upp till tio år.
4. Amnesti för de som gripits.
5. Införande av allmän rösträtt i valen till befattningen chefsminister och till det lagstiftande rådet, i enlighet med bestämmelserna i grundlagen.

Den taktik som används av den ledarlösa men välorganiserade proteströrelsen har utvecklats under protesterna. Utöver de vanliga massmötena och demonstrationstågen (med eller utan tillstånd) har Hongkongs transportsystem även blockerats vid ett antal tillfällen. Mellan juli och september anordnades stora sittstrejker och protester på den internationella flygplatsen som allvarligt störde tjänsterna och ledde till att restriktioner infördes för tillträde till terminalerna. I synnerhet kollektivtrafiksystemet har varit utsatt för störningar och vandalism mot bakgrund av demonstranternas påståenden om att det bolag som driver systemet i hemlighet har samverkat med regeringen för att hindra protesterna, till exempel genom att stänga stationer på protestplatser. Affärskedjor med ägare eller chefer som ses som Pekingsympatisörer har också utsatts för vandalism.

Regelbundet och allvarligt våld, som kastning av bensinbomber och andra föremål, har befläckt en del av protesterna. Det finns en oro för radikaliserings av vissa inom proteströrelsen. Polisen har vid flera tillfällen avfyrat tårgas, gummikulor och s.k. bean bags. Även skarp ammunition har avfyrats. Flera improviserade sprängladdningar upptäcktes under

årets lopp. I november tillfogades en demonstrant allvarliga skador efter att ha skjutits i magen av polisen, en annan demonstrant avled efter att ha fallit från ett parkeringshus, och en man skadades allvarligt när det tändes eld på honom efter ett bråk med några demonstranter.

Det har förekommit **flera påstådda fall av överdrivet våld och övergrepp från de brottsbekämpande myndigheternas sida**. Några sådana övergrepp har fångats på kamera. Påståendena undersöks av det oberoende rådet för klagomål mot polisen, som har fått i uppdrag att till början av 2020 sammanställa en offentlig rapport om polisens hantering av protesterna. Många i proteströrelsen saknar förtroende för det oberoende rådet, vars trovärdighet påverkades när det organ bestående av fem internationella experter som utsågs av regeringen i september 2019 för att bistå det oberoende rådet ställde sig åt sidan. Experterna hävdade offentligt att det oberoende rådet inte hade tillräckligt med utredningsbefogenheter och utredningskapacitet. Offentliggörandet av det oberoende rådets interimrapport har skjutits upp i avvaktan på resultatet av en rättslig prövning för att avgöra huruvida det oberoende rådet har tillräckliga befogenheter för att utföra utredningar kopplade till den sociala oron.

I november **ockuperades universitetssområden av demonstranter**. Vid *Chinese University* och *Polytechnic University* skedde flera våldsamma motsättningar med polisen och belägringar som varade i flera dagar. Många skadades och greps. Ett antal framträdande personer från det civila samhället, bland annat vissa som traditionellt ansetts stå nära Peking, försökte medla mellan polisen och demonstranterna, för att garantera säker passage för några av demonstranterna. Starka farhågor uttrycktes över gripandet och den dåliga behandlingen av medicinsk personal som tillhandahöll akutvård vid *Polytechnic University*. Det konstaterades att detta avskräckte skadade demonstranter från att söka läkarvård och att det stred mot humanitära normer. På grund av skadorna på anläggningarna och den hetsiga stämningen har universitetsterminerna förkortats och man förlitar sig på distansundervisning. Distriktsrådsvalen i november inledde en lugnare period i december, med en återgång till huvudsakligen fredliga massmöten och demonstrationståg. Polisen visade större vilja att tillåta sammankomster, och organisationen *Civic Human Rights Front* fick tillstånd att anordna ett demonstrationståg för första gången sedan augusti. Proteströrelsen har fortfarande utbredd stöd: deltagandet i tillåtna demonstrationståg har förblivit mycket stort, och *Civic Human Rights Front* uppskattar att 800 000 människor deltog i ett den 8 december för att uppmärksamma Internationella dagen för mänskliga rättigheter.

Hongkongs regering har reagerat på de ihållande oroligheterna bland annat genom att tillgripa långtgående undantagsbefogenheter som infördes under kolonialtiden. I oktober återopade chefsministern en nödlag från 1922 för att införa en förordning som gör det olagligt att bära ansiktsmask vid offentliga sammankomster från och med den 5 oktober (förordningen om förbud mot ansiktsmaskering). Det var första gången dessa befogenheter tillämpades sedan 1967. Åtgärden fick stöd av många i det regeringsvänliga politiska blocket, men den kritiserades även skarpt eftersom den inskränkte den personliga friheten, saknade juridisk giltighet och inte hade granskats av lagstiftarna.

En rättslig prövning ledde till att överdomstolen den 18 november slog fast att förordningen var oförenlig med grundlagen och att de inskränkningar i rättigheter som lagen medför bedömdes vara oproportionerliga för legitima statliga mål. Ett beslut av Högsta domstolen väntas.

Den 26 september ställdes Carrie Lam inför svåra frågor från 150 personer ur allmänheten vid den enda **dialog med allmänheten** som hållits än så länge. En dialogbyrå som ska styra försöken till dialog har inrättats vid administrationens byrå för politisk innovation och

samordning. Internationella partner, även EU, har uppmuntrat insatser för att stärka dialogen för att trappa ned situationen. Det civila samhället har också arbetat för att främja en dialog.

Den 21 november antog den amerikanska kongressen **lagen om mänskliga rättigheter och demokrati i Hongkong (*Hong Kong Human Rights and Democracy Act*)** och lagen om skydd av Hongkong (*Protect Hong Kong Act*). Detta kritiserades skarpt av Kinas regering och Hongkongs administration. Det blev dock positivt mottaget av många inom proteströrelsen. I lagen föreskrivs en regelbunden bedömning av i vilken utsträckning Hongkongs självständighet upprätthålls, med koppling till den särskilda handelsstatus som Förenta staterna har gett Hongkong, och en grund fastställs för möjliga sanktioner mot enskilda personer som kränker mänskliga rättigheter i Hongkong. Lagen om skydd av Hongkong gör det förbjudet att exportera vissa varor som används inom brottsbekämpning till Hongkong.

Distriktsrådsvalen genomfördes den 24 november, trots att vissa inom proteströrelsen hade befarat att valen skulle skjutas upp på grund av oroligheterna. Våld befläckade valkampanjen – vissa kandidater blev utsatta för fysiska attacker, och en del partilokaler vandaliserades. Stämningen var dock lugn under själva valen, med ett hittills oöverträffat högt valdeltagande på 71,2 %. Pandemokratiska företrädare säkrade 395 av 452 platser och styre över 17 av 18 råd. Distriktsråden har endast begränsade rådgivande och politiska befogenheter, och de har kontroll över omfattande budgetar. Ledamöterna i distriktsråden tillsätter 117 av de 1 200 platserna i den valkommitté som väljer chefsministern, och den pandemokratiska delen av valkommittén är nu starkt inför nästa planerade tillsättning av chefsministern 2022.

De pågående oroligheterna och regeringens svar på dem har försvagat allmänhetens stöd för administrationen. Resultatet av en opinionsundersökning som offentliggjordes i oktober visade att förtroendet för chefsministern hade sjunkit till en rekordlåg nivå på 20,2 %. Andra undersökningar som gjordes mot slutet av året framhävde den negativa inverkan som protesterna haft på allmänhetens förtroende för myndigheterna.

EU avgav flera uttalanden och förklaringar som svar på utvecklingen i Hongkong under året. Unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik avgav förklaringar på EU:s vägnar den 18 november, den 2 oktober respektive den 17 augusti. Ett gemensamt uttalande gjordes även tillsammans med Kanadas utrikesminister den 17 augusti. Den höga representantens talesperson gjorde uttalanden den 13 augusti, den 1 juli respektive den 12 juni. Europaparlamentet höll en brådskande debatt den 18 juli om Hongkong och antog en resolution om situationen där. Hänvisningar gjordes till situationen i Hongkong i EU:s uttalanden till FN:s generalförsamlings tredje kommission och FN:s råd för mänskliga rättigheter.

Rättigheter, friheter och lika möjligheter

Självbestämmande- och självständighetssympatisörer fortsatte att utestängas från att delta i val. Joshua Wong, generalsekreterare för partiet Demosistō, utestängdes från att kandidera i distriktsrådsvalen den 24 november. Han var den enda av 1 098 ledamotskandidater som diskvalificerades. I tre skrivelser till myndigheterna, och som svar på frågor från valförrättaren, tog Joshua Wong avstånd från sitt tidigare stöd för självständighet. I motiveringen till diskvalificeringen hävdade valförrättaren att varken Wong eller Demosistō egentligen hade ändrat ståndpunkt i självständighetsfrågan.

I september 2019 behandlade överdomstolens utestängningen av Agnes Chow från fyllnadsvalet till det lagstiftande rådet 2018, vilken hade föranletts av hennes anknytning till Demosistō och partiets förespråkande av självbestämmande. Överdomstolens beslutade till fördel för Chows framställning på formella grunder att hon inte hade givits en rättvis

möjlighet att svara på yrkandet att hon inte skulle upprätthålla grundlagen. Domaren konstaterade att det hade skett ett ”åsidosättande av principen om naturlig rättvisa eller rättvisa förfaranden”. Han tillade dock i sitt beslut att förespråkande av självbestämmande eller självständighet inte är förenliga med grundlagen.

Hongkongs **medier**, inklusive medier online, är fortfarande mångsidiga och har stor frihet. Det finns dock en oro för politiskt inflytande över vissa delar av medierna och för självcensur. Oro har även uttryckts över uppgifter om att journalister görs till måltavlor, och att de bland annat utsätts för våld av polisen vid protester och att deras arbete hindras i samband med oroligheterna. Föreningen för utrikeskorrespondenter och Hongkongs journalistsammanslutning är några av de som har uttalat sig¹ om detta. Hongkong hamnade på 73:e plats i det internationella pressfrihetsindexet, som sammanställs av Reportrar utan gränser.

Mötesfriheten respekterades till största del under detta svåra år för den allmänna ordningen, och myndigheterna gav tillstånd till många offentliga massmöten och demonstrationståg. I takt med att våldet ökade blev det allt vanligare att sådana sammankomster nekades tillstånd av säkerhetsskäl. En konsekvens av detta var att allt fler sammankomster hölls utan tillstånd, vilket medförde en risk för konfrontation mellan demonstranterna och polisen.

Rättigheter för hbt-personer. Den nya ordföranden för kommissionen för lika möjligheter (EOC), Ricky Chu Man-kin, har uppgett att ansträngningar kommer att göras för att införa antidiskrimineringsåtgärder för att skydda hbt-personers rättigheter. Jämlikhetslagstiftningen omfattar för närvarande endast kön, funktionsnedsättning, ras och familjeställning. Ärenden som förts inför domstol av hbt-aktivister har rönt viss framgång när det gäller rättslig reform. Tillsammans med andra delegationer deltog EU:s kontor i den årliga prideparaden.

Hongkong fortsatte att investera i insatser för att ta itu med **människohandel** och har utarbetat en handlingsplan för detta. Mer resurser tillhandahålls för åtgärder för att till exempel upptäcka potentiella brottsoffer. Användningen av ett nät av lagar, i stället för en enda rättsakt, för att ta itu med människohandel har pekats ut som en svaghet i Hongkongs respons. EU och Hongkong fortsatte att samarbeta nära i frågan. Människohandel diskuterades vid den årliga strukturerade dialogen mellan EU och Hongkong i november. EU:s och Hongkongs fjärde årliga workshop om förebyggande av människohandel, som finansieras inom ramen för Taiex-programmet, ägde rum den 12–13 december. Den rörde frågor av gemensamt intresse, såsom samarbete med det civila samhället och den privata sektorn, samt människohandel med barn.

Brister kvarstår i säkerställandet av effektivt rättsligt skydd för **utländska hushållsarbetare**. Den lagstadgade minimilönen gäller inte för dessa arbetstagare, de måste bo hos arbetsgivaren och om de förlorar arbete måste de hitta ett nytt arbete inom två veckor för att inte riskera att utvisas. Regeringen har vidtagit vissa åtgärder för att komma till rätta med dessa problem, bland annat genom att inrätta en särskild jourtelefon för utländska hushållsarbetare som söker råd och hjälp. Ett bättre system för kontroll av dessa arbetstagare har även införts för att upptäcka fall av människohandel och tvångsarbete. EU:s kontor anordnade en filmvisning och en paneldiskussion om rättigheter för utländska hushållsarbetare vid *Chinese University* den 15 september.

¹ Båda har gjort särskilda uttalanden om våld, som finns tillgängliga här: https://www.fcchk.org/fcc-statements/?wpv_aux_current_post_id=1532&wpv_view_count=861-TCPID1532&wpv_paged=2

Fattigdom och ojämlikhet är fortfarande verkliga problem. Cirka 20 % av befolkningen lever under fattigdomsgränsen. Få har råd att köpa bostad på världens dyraste fastighetsmarknad, och nästan 45 % av befolkningen bor i allmännyttiga hyresbostäder. Chefsministern tillkännagav ett antal åtgärder för att hantera de socioekonomiska problemen i sitt politiska anförande den 16 oktober.

Systemet för **korruptionsbekämpning** är fortsatt kraftfullt och stabilt. Hongkong håller en mycket hög standard i fråga om öppenhet och åtgärder mot korruption. Myndigheter, politiska aktörer och företagsaktörer är medvetna om att öppenhet är viktigt om Hongkong ska förbli ett starkt internationellt affärscentrum.

Ekonomisk utveckling

Hongkongs ekonomi försämrades avsevärt under 2019, med en BNP-minskning på 1,2 %. Under det första halvåret fortsatte den ekonomiska avmattning som började 2018, vilket ledde till en BNP-tillväxt på endast 0,6 % på årsbasis. Hongkongs beroende av handel och den internationella finansvärlden och dess roll som en handels-, affärs- och finansbro mellan Kina och resten av världen gör denna region särskilt sårbar för externa motvindar och för utvecklingen i Fastlandskina. När oroligheterna sedan började i juni gick Hongkongs ekonomi in i en recession, och BNP föll med –2,8 % under det andra halvåret.

I slutet av 2019 uppvisade Hongkong sitt **första budgetunderskott på 15 år**, till följd av den minskade markförsäljningen och skatteinkomsten och de högre utgifterna. I september sänkte Fitch Ratings Hongkongs kreditbetyg till AA (från AA+) med negativa utsikter, och även Moody's ändrade Hongkongs utsikter till negativa. Även efter sänkningen var regionens kreditvärdighet dock fortfarande klart hög, och Hongkong har stora reserver i offentliga finanser som motsvarar cirka 40 % av dess BNP.

Hongkongs **utrikeshandel** tog skada av den svåra situationen i omvärlden. Exporten och importen av varor minskade med 4,1 % respektive 6,5 % under året. Detta skapade i sin tur efterdyningar i de handelsrelaterade tjänstesektorerna, som står för runt 20 % av Hongkongs sysselsättning och BNP. Dessutom **minskade detaljhandelsförsäljningen** dramatiskt under årets andra hälft på grund av oroligheterna, och den var 11,1 % lägre för hela året. Utrikeshandeln, detaljhandelsförsäljningen och BNP-tillväxten började försvagas redan 2018, vilket visar att ekonomin tappade fart långt innan oroligheterna började i juni.

En av de tydligaste konsekvenserna av oroligheterna har varit **minskningen i antalet turister**. Efter juni minskade antalet ankommande turister med 39 % på årsbasis. I vanliga fall kommer cirka 80 % av turisterna från Fastlandskina, och de uppskattas stå för runt 40 % av den totala detaljhandelsförsäljningen i staden, framför allt lyxvaror. Förutom detaljhandelsförsäljningen drabbades även hotellsektorn, livsmedels- och dryckessektorn samt transportsektorn hårt av det minskade antalet ankommande turister.

Trots nedgången ökade **arbetslösheten** endast marginellt – från 2,8 % under sista kvartalet 2018 till 3,3 % under sista kvartalet 2019. Trycket på arbetsmarknaden kan dock öka om ekonomin inte återhämtar sig. Inflationen fortsatte att vara under kontroll, med en underliggande konsumentprisinflation på 3 % för året.

Fastighetspriserna föll med 4,5 % mellan maj och december, men tack vare årets starka start steg priserna med 5,4 % för 2019 som helhet. Hongkong är fortfarande en av de städer i världen som har minst överkomliga priser på bostäder. Kötiden för allmännyttiga hyresbostäder har ökat till 5,4 år.

Finanssektorn har varit mer stabil än resten av ekonomin, men på grund av den stora exponeringen gentemot Kina och regionen och den relativt ringa betydelsen hos lokala transaktioner klarade den sig inte helt undan nedgångens effekter. Börsintroduktionerna minskade under tredje kvartalet men återhämtade sig från september – inklusive Alibabas omskrivna sekundärnotering. Under året behöll Hongkong också sin ställning som världsledande vad gäller börsintroduktioner. Dagsomsättningen på marknaden minskade dock med 18,9 % på årsbasis, och Hang Seng-indexet släpade efter andra stora index. Aktiemarknaden påverkades starkt av utvecklingen i Fastlandskina och den pågående handelskonflikten mellan Förenta staterna och Kina. Banksektorn var dock fortsatt stabil, med kapitaliserings- och likviditetsnivåer över det internationella genomsnittet. Hongkong har dessutom stora reserver i utländsk valuta till stöd för Hongkongs sedelfond för dollar och har till största del undvikit panikartad kapitalflykt.

Hongkong har fortsatt att profilera sig som ett centrum för **grön finansiering** i regionen, baserat på sin kapitalförvaltningsindustri och regeringens stödåtgärder för grön finansiering. Regionen mobiliserade 1 miljard US-dollar i maj 2019 genom de första gröna statsobligationerna denominerade i US-dollar. Under 2019 tog Hongkongs myndigheter även sikte på att utveckla marknadsinfrastrukturen (dvs. på att bygga upp kapacitet för grön finansiering i finansinstitut).

En **revisionsreform** genomfördes 2019, som innebar att rådet för finansiell rapportering (FRC) ombildades som ett oberoende tillsynsorgan som har kontroll över revisorer och främjar övergången från självreglering till oberoende tillsyn, i enlighet med internationella normer. I november 2019 antog Hongkongs tillsynsmyndighet på värdepappersområdet (SFC) ett nytt regleringsförfarande för **handelsplattformar för virtuella tillgångar**, för reglering av sådana plattformar på frivillig grund. Endast aktörer som uppfyller höga regleringsnormer får licensieras. Betalningssystemet **Faster Payment System** (FPS) har vidareutvecklats, med sammankopplade e-plånböcker hos olika banker, bland annat för betalningar i renminbi. E-plånbokstjänsterna erbjuds även i Kina, men ingen sammankoppling finns ännu.

När det gäller **Hongkongs regerings stöd till ekonomin** lyckades Hongkongs monetära myndighet (HKMA) följa den amerikanska centralbanken och sänkte sina räntor flera gånger under året. Den kontracykliska bufferten sänktes dessutom i oktober, från 2,5 % till 2 %, för att stödja bankernas utlåning. När det gäller finanspolitiken lanserade regeringen paket med räddningsåtgärder till ett värde av 30 miljarder Hongkongdollar (3,5 miljarder euro). Detta gjordes främst för att minska den ekonomiska belastningen på hushåll, stödja små och medelstora företag och stärka transport- och turistsektorerna. Observatörer kritiserade paketen för att vara för små, då de endast utgjorde 1 % av BNP. Det bör noteras att Internationella valutafonden i november rekommenderade en ökning av de offentliga utgifterna, för att stödja ekonomin och hantera strukturella utmaningar (bostadsbrist, inkomstskillnad osv.).

I oktober avgav chefsministern sitt **politiska anförande för 2019**, med fokus på bostäder och social omsorg. Vad gäller social omsorg återanvänds en del av tidigare stödpaket, med tillägg av ett lappverk av nya åtgärder. Vad gäller bostäder var det mest anmärkningsvärda förslaget att förordningen om markåtertagande skulle tillämpas för att från utvecklare återta mark som detaljplanelagts för bostäder med hög densitet, och att använda den marken för allmännyttiga bostäder.

Under hela 2019 befann sig de flesta **europiska företag** i ett ”vänta och se-läge”. De företag som använder Hongkong som en regional knutpunkt för den större regionen Asien och Stilla-havsområdet påverkades väsentligt av handelskriget mellan Förenta staterna och Kina och av den svaga globala handeln. För företag inriktade på lokal försäljning var oroligheterna ett stort problem, framför allt inom detaljhandeln (särskilt lyxvaror), hotellsektorn och

livsmedels- och dryckessektorn. Betydande försäljningsminskningar noterades i dessa sektorer, och huvudorsaken till detta var den kraftiga nedgången i antalet besökare och konsumentutgifter. Vissa företag beslutade sig för att skära ned sin verksamhet. Om situationen inte förbättras kan företagen bli tvungna att överväga ytterligare åtgärder.

Det nu övergivna lagförslaget om utlämning och antagningsprocessen för det var en källa till stor oro för det europeiska näringslivet. När oroligheterna bröt ut fördömde europeiska företag otvetydigt våldet och uttryckte samtidigt oro över det politiska dödläget och hur det påverkade affärsklimatet i Hongkong.

Den växande politiska pressen och inblandningen i normal affärsverksamhet var nya inslag i Hongkong 2019, något som noterades med oro av näringslivet i allmänhet. Hongkongs verksamhetseffektivitet, roll som Fastlandskinas primära finansiella offshorecentrum, dess höga nivå av självständighet, dess oberoende rättsväsende och den omfattande respekten för rättsstatsprincipen betraktas som centrala konkurrensfördelar. En urholkning av dessa fördelar skulle göra Hongkong mindre attraktiv som internationell knutpunkt för affärsverksamhet.

Handel och övrig politik

I mars undertecknade Hongkong ett **frihandelsavtal** med Australien. Frihandelsavtalet med Sydostasiatiska nationers förbund (som undertecknades 2017) trädde i kraft för Laos, Myanmar, Singapore, Thailand, Vietnam och Malaysia 2019. Hongkong offentliggjorde även sin avsikt att ansluta sig till det regionala övergripande ekonomiska partnerskapet (RCEP) och att förhandla om ytterligare frihandelsavtal, särskilt med Thailand och med Förenade kungariket efter dess utträde ur EU. Inga nya avtal om främjande och skydd av investeringar ingicks 2019; förhandlingar pågår dock med Ryssland, Iran och Turkiet.

Att främja **forskning och innovation** förblir en prioritering för Hongkongs regering: I chefsministerns politiska anförande tillkännagavs en modernisering av flera stödordningar för innovation och teknik. För att stödja innovation införde Hongkong också ett nytt system för patentansökan. Innovation främjas även på finansområdet, i syfte att göra Hongkong världsledande i teknik för tillhandahållande av finanstjänster (finansteknik, eller "fintech") och grön finansiering: Under 2019 beviljades stadens första åtta licenser för virtuell bankverksamhet, och en första omgång av gröna statsobligationer utfärdades till ett värde av 1 miljard US-dollar².

Miljöskydd och minskning av koldioxidutsläpp var fortfarande stora utmaningar för Hongkong 2019. På avfallsområdet vidtog regeringen åtgärder för att minska användningen av platsugrör och matbehållare av skumplast i lokaler där huvudsakligen offentliganställda serveras. Ett sedan länge diskuterat avgiftssystem för avfall som först togs upp i det lagstiftande rådet i november 2018 inväntas dock fortfarande. Den enda nämnvärda planen för att hantera den ökande mängden avfall som genereras i staden är anläggandet av en stor förbränningsanläggning som omvandlar avfall till energi. Politiska åtgärder och instrument för att minska, återanvända och återvinna avfall är till stor del obefintliga. Ett stort steg framåt gjordes avseende luftföroreningar i januari 2019, i och med ikraftträdandet av en lag om att fartyg i Hongkongs vatten måste använda bränslen med begränsat svavelinnehåll (högst 0,5 %). Hongkong offentliggjorde även ett offentligt samråd om minskning av koldioxidutsläpp, i syfte att utarbeta en långsiktig strategi för att minska sådana utsläpp för territoriet.

² Hongkong har inrättat ett program för gröna obligationer som uppgår till 100 miljarder Hongkongdollar (11,5 miljarder euro). I maj offentliggjorde Hongkongs monetära myndighet (HKMA) också en uppsättning åtgärder för att stödja och främja Hongkongs utveckling inom grön finansiering.

Förbindelserna mellan Hongkong och Fastlandskina

De pågående protesterna har haft en påtaglig inverkan på förbindelserna mellan Hongkong och Fastlandskina. Kinas regering har offentligt stött myndigheternas användning av våld mot demonstranterna. Den har dessutom påstått, med mycket små belägg, att protesterna är ett verktyg för de som vill ha självständighet för Hongkong och att utländska makter har underblåst oroligheterna. Fastlandet har uppgett socioekonomiska problem som det främsta skälet till missnöjet bland allmänheten. President Xi Jinping kallade våldet en "tydlig provokation" mot principen "ett land, två system".

Farhågor för att Hongkongs höga grad av självständighet inom ramen för principen "ett land, två system" håller på att urholkas fortsätter att växa.

Medierna har rapporterat om en ökning i antalet kinesiska armésoldater som är stationerade i Hongkong. En arméstyrka lämnade sina kaserner i Kowloon i november för att röja undan barrikader och skräp som hade spridits på huvudgatorna under oroligheterna. Enligt grundlagen får Hongkongs regering begära att kinesiska armén bistår med katastrofhjälp eller upprätthållande av den allmänna ordningen; ingen sådan begäran hade dock gjorts i detta fall.

Efter beslutet i överdomstolen om att lagen om maskeringsförbud inte är konstitutionellt konstaterade en talesman för Kinas kommitté för lagstiftningsfrågor att endast den nationella folkkongressens ständiga utskott kan besluta om huruvida Hongkongs lagstiftning är förenlig med grundlagen. I ett uttalande påpekade Hongkongs advokatsamfund att denna ståndpunkt var "rättsligt felaktig", att domstolarna i Hongkong tidigare hade ogiltigförklarat grundlagsstridig lagstiftning och att påståenden om att Hongkongs domstolar inte kan granska grundlagsenligheten inskränker den juridiska befogenhet som dessa domstolar alltid har kunnat utöva, vilket strider mot grundlagen.

Den politiska oron har ökat trycket från båda sidorna av det politiska spektrumet på företagen i Hongkong. Anställda på vissa företag i Hongkong har bestraffats, bland annat med uppsägning, för att ha deltagit i demonstrationer och protester och för att ha lagt upp kommentarer som uttrycker sympati för protesterörelsen på sociala medier. Företagen i sig har utsatts för påtryckningar, vilket har lett till kända fall där företagsledare har avgått och där offentliga ursäkter har utfärdats för deras anställdas politiska åsikter och handlingar. Företag som uppfattas som prokinesiska har ofta blivit måltavlor för de som är positivt inställda till protesterna. Detta har i vissa fall kommit till uttryck i bojkotter, men också våldsamma handlingar, särskilt vandalism i företagens lokaler.

Under 2019 förblev Hongkong ett **stort handelscentrum för Fastlandskina**, och fastlandet förblev Hongkongs klart största handelspartner: 55 % av Hongkongs export gick till Fastlandskina, medan 47 % av Hongkongs import kom därifrån. Hongkong var i sin tur Kinas femte största handelspartner 2018 (efter Förenta staterna, EU, Japan och Korea). Fastlandskina (i synnerhet provinsen Guangdong) förblir en viktig bas för passiv förädling för Hongkong.

Hongkong fortsatte även att vara **Kinas viktigaste finansiella offshorecentrum och knutpunkt för investeringar**. Regionen är fastlandets största källa till ingående utländska direktinvesteringar, motsvarande 54 % av totalsiffran (i slutet av 2018), och den första destinationen för utgående utländska direktinvesteringar, motsvarande 65 % av totalsiffran. Fastlandet var i sin tur Hongkongs näst största källa till ingående utländska direktinvesteringar (motsvarande 25,5 % av Hongkongs totala stock i slutet av 2017)³. I slutet

³ <https://www.tid.gov.hk/english/aboutus/publications/factsheet/china.html>

av 2019 var 1 241 företag från fastlandet noterade i Hongkong, vilket utgör 51 % av de 2 449 företag som var noterade i Hongkong, men 73 % av det sammanlagda börsvärdet. I slutet av 2018 var 1 146 företag från fastlandet noterade i Hongkong, vilket utgör 50 % av de 2 315 företag som var noterade i där, men 68 % av det sammanlagda börsvärdet. Hongkongs och Fastlandskinas kapitalmarknader är sammankopplade via börskopplingsprojektet **Stock Connect**, som kopplar samman Hongkongbörsen med börsen i Shanghai och Shenzhen, och via obligationssystemet för ömsesidigt marknadstillträde, **Bond Connect**.

Under året fortsatte Hongkong och Fastlandskina att utveckla sina förbindelser inom ramen för **avtalet om närmare ekonomiskt partnerskap mellan Hongkong och Kina** (Cepa). I november undertecknade båda parterna en ändring i avtalet som rörde handel med tjänster, genom vilken ytterligare liberaliseringsåtgärder infördes i sektorer såsom finansiella och juridiska tjänster, byggnads- och anläggningsverksamhet, provning och certifiering, underhållning och turism. Ändringen kommer att genomföras i juni 2020.

Den sedan länge efterfrågade planen för **det område som binds samman av Guangdong, Hongkong och Macao (Greater Bay Area)** offentliggjordes i februari 2019. Hongkong pekades ut som en av fyra centrala städer i regionen (tillsammans med Shenzhen, Guangzhou och Macao). Hongkong tilldelades en nyckelroll i utvecklingen av Greater Bay Area, särskilt när det gäller professionella tjänster (inklusive finansiella tjänster) och som ett globalt offshorecentrum för renminbi. Sedan planen offentliggjordes har flera åtgärder meddelats, bland annat för att stärka samarbetet om immateriella rättigheter och tullen och för att göra det lättare för människor från Hongkong att bo, arbeta och forska i Greater Bay Area. På grund av oroligheterna finns dock en ökande oro i Hongkong för att dess roll i Greater Bay Area ska reduceras till fördel för de andra deltagande städerna.

De bilaterala förbindelserna och samarbetet mellan EU och Hongkong 2019

Den **13:e strukturerade dialogen mellan EU och Hongkong** hölls i Hongkong den 28 november 2019. Dialogen gav möjlighet att diskutera samarbete inom ett stort antal områden, bland annat bilateral handel, reformer av Världshandelsorganisationen, finansiella tjänster, investeringar, upphandling, tullar, innovation och teknik, samt människohandel.

Enligt en undersökning som Hongkongs regering utförde 2019 har över 2 300 EU-företag etablerat verksamhet i Hongkong, och mer än hälften har sitt regionala huvudkontor eller regionala kontor där. EU-företagen är verksamma inom ett stort antal sektorer, främst finans- och företagstjänster, värdepappershandel, logistik, detaljhandel, livsmedel och drycker samt byggverksamhet.

År 2019 var Hongkong EU:s 18:e största handelspartner för varor och rankades som EU:s 9:e största handelspartner i Asien, med en total handel på 48 miljarder euro (+3,4 % på årsbasis). EU:s export av varor till Hongkong uppgick till 36,7 miljarder euro och importen från Hongkong till 11,3 miljarder euro, vilket innebar ett betydande överskott för EU på 25,4 miljarder euro (EU:s fjärde största bilaterala handelsöverskott). EU behöll också sin ställning som Hongkongs näst största handelspartner efter Fastlandskina. EU var Hongkongs näst största exportdestination och tredje största importleverantör under året.

Hongkong fortsatte att vara en viktig omlastningspunkt för handeln mellan Fastlandskina och EU. Under 2018 gick över 10 miljarder euro av importen från EU till fastlandet via Hongkong medan återexporten av varor till EU från fastlandet via Hongkong översteg 35 miljarder euro.

Hongkong förblev EU:s femte största **handelspartner för tjänster** i Asien, efter Kina, Singapore, Japan och Indien. Under 2018 (som är det senaste år som det finns uppgifter för)

uppgick den bilaterala handeln med tjänster till 29,3 miljarder euro (+8,7 % på årsbasis). EU:s import av tjänster från Hongkong uppgick till 14,8 miljarder euro, medan exporten till Hongkong uppgick till 14,5 miljarder euro, vilket resulterade i ett underskott på 325 miljoner euro för EU.

Investeringar i båda riktningarna mellan EU och Hongkong fortsatte att vara oerhört betydelsefulla. Statistik från Hongkong visar att EU är den näst största utländska investeraren i Hongkong, bortsett från offshorecentrum, med över 2 300 företag och investeringar på totalt 136,2 miljarder euro. EU bidrog med 8,2 % av de totala utländska direktinvesteringarna under 2018 (de senast tillgängliga uppgifterna). Hongkongs totala utländska direktinvesteringar i EU uppgick i sin tur till 168 miljarder euro under 2018, vilket gjorde Hongkong till en betydande källa till utländska direktinvesteringar i EU.

Hongkongs framträdande position när det gäller investeringsförbindelser med EU beror delvis på att en stor del av de utländska direktinvesteringar som enligt statistiken uppges komma från Hongkong i själva verket har sitt ursprung på fastlandet. Mer än 60 % av Kinas utlandsinvesteringar går enligt Hongkongs handelsutvecklingsråd till eller kanaliseras via Hongkong. På samma sätt sker en stor del av EU:s direktinvesteringar i Kina via Hongkong. Skälen till detta är bland annat att Hongkong har tjänsteleverantörer av hög kvalitet, ett förutsägbart regelverk och att rättsstatsprincipen följs.

Under året fortsatte EU:s och Hongkongs samarbete om **tullfrågor** inom ramen för en handlingsplan för skydd av immateriella rättigheter som finansieras genom IP Key-programmet. Under 2019 utvidgades handlingsplanen till att omfatta hamnar i EU, för gemensamt samarbete och gemensam kontroll av frakt som ska omlastas. Ett möte i EU:s och Hongkongs arbetsgrupp för immateriella rättigheter hölls i Hongkong i mars, och det 11:e mötet i den gemensamma tullsamarbetskommittén EU–Hongkong hölls i Bryssel i juli. Trots utmärkt samarbete var Hongkong fortfarande det nästa största ursprungslandet i värde för till EU importerade varor som gör intrång i de immateriella rättigheterna, även om dessa varor inte produceras inom territoriet. Båda parterna överväger vilka ytterligare åtgärder som kan vidtas för att ta itu med detta och stärka samarbetet på detta område.

Myndigheterna i Hongkong offentliggjorde två nya infordringar av medel för att stödja deltagande från regionen i **Horisont 2020**. Under den strukturerade dialogen enades EU och Hongkong om att undersöka möjligheten att bredda Hongkongs samfinansieringsmekanism för Horisont 2020 till att omfatta den privata sektorn.

Vad gäller **samarbete i skattefrågor** ändrade Hongkong de två återstående ordningarna för offshorefonder och offshorefonder för riskkapital i februari 2019, för att bemöta de farhågor som EU uttryckt i fråga om särbehandling av fondmedel. Efter dessa ändringar enades rådet i mars 2019 om att Hongkong hade fullgjort sina åtaganden om god förvaltning på skatteområdet.

På området **bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism** utfärdade arbetsgruppen för finansiella åtgärder (FATF) den ömsesidiga utvärderingsrapporten för Hongkong i september 2019⁴. Hongkong är ett territorium med ett stort antal företagsetableringar. Regionen ändrade nyligen sina regler för att se till att företag samlar in och bevarar uppgifter om verkligt ägande i sina lokaler, men effektiviteten hos dessa nya åtgärder har ännu inte påvisats fullt ut. Hongkong bör även vidta ytterligare åtgärder för att se

⁴ <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/mer4/MER-Hong-Kong-China-2019.pdf>

till att uppgifter om verkligt ägande i samband med juridiska konstruktioner är mer lättillgängliga och att de är korrekta.

EU och Hongkong fortsatte sitt arbete tillsammans för att öka **personkontakterna**, i synnerhet inom forskning, forskningssamarbete, studentutbyten och kulturella och kreativa näringar.

EU:s kontor i Hongkong genomförde en lång rad verksamheter på områdena kultur, ekonomi och offentlig diplomati, ofta tillsammans med EU:s medlemsstater och deras kulturinstitutioner. Några av årets höjdpunkter var EU:s filmfestival, EU:s språkdag, Hongkongs bokmässan, deltagande i Hongkongs årliga pridefestival, en workshop om plastprodukter för engångsbruk, partnerskapet med Internationella organisationen för migration om filmfestivalen om global migration, EU:s och Hongkongs workshop om förebyggande av människohandel, samt en filmvisning och paneldiskussion om utländska hushållsarbeters rättigheter. EU:s kontor sammanträffade regelbundet med regeringstjänstemän, lagstiftare, den akademiska världen och det civila samhället.